

**ЗМІНИ,
що вносять до Стратегії утвердження української національної та
громадянської ідентичності на період до 2030 року**

1. В абзаці восьмому розділу «Загальна частина» після слова «освіту» доповнити словами «, “Про військовий обов’язок і військову службу”, “Про засади державної політики національної пам’яті Українського народу”,».

2. У розділі «Аналіз поточного стану у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, тенденції та обґрунтування щодо необхідності розв’язання виявлених проблем»:

1) після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

«Протягом останніх років внаслідок триваючої Війни за Незалежність України ситуація суттєво ускладнилася через негативні демографічні та інших соціальні зміни. Масштабний відтік громадян за кордон, збільшення чисельності внутрішньо переміщених осіб та потреба в адаптації ветеранів і ветеранок до цивільного життя вимагають нових інструментів державної політики. Крім цього, новим викликом є потреба в подоланні кризи ідентичності громадян України, що опинилися на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, були депортовані на територію країни-агресора, а також тих, хто повернувся звідти на контрольовану органами державної влади територію України. На тимчасово окупованій території України, держава-агресор здійснює тотальне знищення українського освітнього та соціокультурного простору.».

У зв’язку з цим абзаци другий – сорок третій вважати відповідно абзацами третім – сорок четвертим;

2) абзац шостий замінити абзацами такого змісту:

«За результатами соціологічного дослідження національної та громадянської ідентичності українців проведеного у 2025 році відстежується позитивна динаміка у порівнянні з попередніми роками: 92 відсотки опитаних пишаються тим, що є громадянами України, а серед опитаної молоді цей показник становив 94 відсотки. Водночас кількість населення, яке ідентифікує себе громадянами колишнього СРСР локалізована у старшій віковій категорії та становить 12 відсотків у південному та 15 відсотків у східному регіонах. Крім цього, станом на 2025 рік, на відміну від досліджень, проведених до 2022 року, кількість українців,

які ідентифікують себе європейцями, розподілена за віком рівномірно та становить 47 відсотків від загальної кількості респондентів.

Особливої уваги потребує робота у напрямі зміцнення єдності українського суспільства. У південному та східному регіонах України лише 52 відсотки опитаних відчують єдність з іншими українцями, тоді як максимальне значення отримано серед мешканців північного регіону – 61 відсоток.

За підсумками дослідження ставлення українців до європейської та євроатлантичної інтеграції, проведеного у 2026 році, відповідні процеси підтримують 79 відсотків громадян України. Водночас, 63 відсотки зазначають, що існує потреба у пришвидшенні темпів європейської та євроатлантичної інтеграції.

Результати проведених у 2025-2026 роках соціологічних опитувань свідчать про зміцнення української національної та громадянської ідентичності населення. Водночас, залишається актуальним впровадження довгострокових комплексних стратегічних рішень у напрямі реалізації державної політики, спрямованої на довгостроковий результат щодо досягнення єдності в українському суспільстві шляхом подолання суперечностей соціокультурного, мовного, регіонального характеру на основі європейського та євроатлантичного курсу, консолідації суспільства навколо суспільно-державних (національних) цінностей.».

У зв'язку з цим абзаци сьомий – сорок четвертий вважати відповідно абзацами десятим – сорок сьомим;

3) в абзаці десятому слова «Отже, існує нагальна» замінити словами «Також продовжує бути актуальною», а після слова «України» доповнити словами «старших вікових груп»;

4) після абзацу дванадцятого доповнити новими абзацами такого змісту:

«Динаміка зростання популярності української мови є сталою по закінченню першого етапу реалізації Стратегії. 33 відсотки населення у 2025 році зазначили, що після початку повномасштабного вторгнення стали більше спілкуватися українською мовою. У порівнянні з 71 відсотком опитаних, що вживали українську мову у побуті в 2022 році, за три роки цей показник збільшився до 84 відсотків. Таке зростання зумовлене в першу чергу збільшенням частки українськомовних громадян у південному та східному регіонах України. Такі показники супроводжуються зростанням кількості українського контенту, який споживають українці. 68 відсотків респондентів зазначають, що за період

2024–2025 років почали споживати більше українського контенту та контенту українською мовою.

Зростання суспільного запиту на український контент актуалізує потребу в подальшому масштабуванні та підтримці ініціатив з його створення та популяризації.».

У зв'язку з цим абзаци тринадцятий – сорок сьомий вважати відповідно абзацами п'ятнадцятим – сорок дев'ятим;

5) абзац шістнадцятий замінити абзацами такого змісту:

«Збройна агресія держави-окупанта проти України актуалізує питання продовження підготовки фахових кадрів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». Зокрема, збільшення кількості фахівців такого напрямку дасть змогу масштабувати ефективну навчально-виховну систему, метою якої є національно-патріотичне, військово-патріотичне виховання та громадянська освіта населення. Існує також потреба у продовженні підготовки фахівців, які будуть працювати з цивільним населенням, яке тривалий час проживало на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України (далі - тимчасово окупована територія).

Протягом першого етапу реалізації цієї Стратегії було розроблено необхідні механізми та підходи, що дозволили створити систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Протягом 2024-2025 років було підготовлено 255 сертифікованих фахівців. Втім, існуючі практики потребують масштабування відповідних програм та підходів відповідно до актуальних потреб держави та українського суспільства.

Окремої уваги потребує підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців, які зможуть бути залучені до роботи з громадянами України, які перебували в депортації, виїхали за межі України внаслідок збройної агресії держави-окупанта, а також фахівців за напрямом роботи із Захисниками та Захисницями України, яких звільнено з російського полону, ветеранами та ветеранками війни та цивільним населенням, яке стало жертвами російської агресії.».

У зв'язку з цим абзаци сімнадцятий – сорок дев'ятий вважати відповідно абзацами дев'ятнадцятим – п'ятдесят першим.

6) в абзаці двадцятому слово «відсутність» замінити словами «недостатнє масштабування»;

7) в абзаці двадцять другому слово «відсутність» замінити словами «недостатнє масштабування»;

8) після абзацу двадцять третього доповнити новими абзацами такого змісту:

«необхідність підготовки фахівців, які зможуть бути залучені до роботи з громадянами України які перебували в депортації, виїхали за кордон України внаслідок збройної агресії держави-окупанта;

необхідність підготовки фахівців за напрямом роботи із Захисниками та Захисницями України, яких звільнено з російського полону, ветеранами та ветеранками війни та цивільним населенням, яке стало жертвами держави-агресора».

У зв'язку з цим абзаци двадцять четвертий – п'ятдесят перший вважати відповідно абзацами двадцять шостим – п'ятдесят третім;

9) в абзаці двадцять шостому слова «повинні бути розроблені заходи та сучасні методи» замінити словами «залишається актуальною потреба в розробленні заходів та сучасних методів»;

10) після абзацу двадцять шостого доповнити новими абзацами такого змісту:

«Від початку повномасштабного вторгнення Україна повернула з російського полону 9446 осіб, з них 457 — цивільних. Дослідження потреб цієї категорії населення підтверджують брак кваліфікованих фахівців з роботи з травмою полону, здатних забезпечити комплексний індивідуальний супровід та сприяти повноцінній реінтеграції звільнених осіб, відновленню їхньої ідентичності, активному залученню до участі в демократичних процесах.

Згідно з дослідженнями психологічного стану та потреб українців, що виїхали за межі України внаслідок повномасштабного вторгнення, попри доступність мереж зв'язку, громадяни поступово втрачають зв'язок з родичами та громадами в Україні та піддаються активному культурному впливу країн проживання.».

У зв'язку з цим абзаци двадцять сьомий – п'ятдесят третій вважати відповідно абзацами двадцять дев'ятим – п'ятдесят п'ятим;

11) в абзаці тридцятому слова «захисту і оборони України» замінити словами «національного спротиву»;

12) абзац тридцять другий викласти в такій редакції:

«Система російської пропаганди продовжує створювати та поширювати дезінформацію як в Україні, так і в усьому світі, підриваючи довіру до України та

викривлюючи сприйняття українців в інших країнах. Російська Федерація здійснює системну та послідовну роботу у напрямі вербування української молоді з метою вчинення диверсій та терактів на контрольованій органами державної влади території України, спрямовану на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації в країні, послаблення внутрішньої стійкості держави, суспільної єдності.»;

13) після абзацу тридцять сьомого доповнити новим абзацом такого змісту:

«Дослідження 2025 року демонструє, що загальний індекс медіаграмотності залишився на рівні 2024 року та є вищим за показник 2021 року. В умовах тривалої когнітивної війни, яка супроводжує збройну агресію держави-агресора, стабільність цього показника свідчить про стійкість українського суспільства до дезінформаційних кампаній та маніпуляцій. Водночас необхідно забезпечити ефективну міжвідомчу координацію за напрямками інформування населення, підвищення рівня критичного мислення та рівня медіаграмотності громадян.».

У зв'язку з цим абзаци тридцять восьмий – п'ятдесят п'ятий вважати відповідно абзацами тридцять дев'ятим – п'ятдесят шостим;

14) абзац тридцять дев'ятий викласти в такій редакції:

«Низький рівень медіаграмотності частини населення в умовах воєнного стану створює умови для посилення маніпулятивних та інформаційних впливів держави-агресора, які здійснюються, зокрема, шляхом підриву репутації України, створення інформаційних провокацій на основі регіональних, етнічних чи мовних особливостей, що загрожують втратою внутрішньої консолідації суспільства.»;

15) в абзаці сороковому:

перше речення викласти в такій редакції: «Населення, яке проживає на тимчасово окупованій території, перебуває в умовах інформаційного вакууму та фактично втрачає можливість реінтегруватися в український інформаційний та соціокультурний простір.»;

у другому реченні: слово «механізму» замінити словами «механізмів підтримки інформаційного зв'язку та»;

16) після абзацу сорок першого доповнити новими абзацами такого змісту:

«Особливої уваги потребують громадяни України, зокрема молодь, які повернулися з тимчасово окупованої території України або з території держави-агресора. Тривала відсутність доступу до українського соціокультурного та освітнього простору, а також перебування під інформаційним тиском держави-агресора ускладнюють процес реінтеграції. З метою подолання наслідків

такого впливу виникає потреба у впровадженні дієвих механізмів інституційного супроводу для системної підтримки цих осіб.

Крім цього, одним із головних викликів Війни за Незалежність України є масова міграція громадян. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, станом на травень 2026 року понад 5,7 млн українців вимушено перебувають за кордоном. Тривале перебування значної кількості громадян поза межами держави створює передумови для послаблення їхнього зв'язку з Україною та підвищує ймовірність їхньої асиміляції. У зв'язку з цим, продовжує бути актуальною необхідність розвитку ініціатив, спрямованих на збереження ідентичності осіб, що вимушено виїхали за межі держави, забезпечення їхніх національно-культурних потреб та підтримання безперервного зв'язку з Україною, а також продовження розвитку Мережі єдності українців (Unity Network), зокрема Центрів єдності (Unity Hubs) для українців за кордоном, українських шкіл та спеціалізованих українських класів на базі закладів освіти за кордоном та масштабування підтримки громадських організацій, які працюють з українцями за кордоном.».

У зв'язку з цим абзаци сорок другий – п'ятдесят шостий вважати відповідно абзацами сорок четвертим – п'ятдесят восьмим;

17) після абзацу сорок сьомого доповнити новим абзацом такого змісту:

«У 2025 частка громадян віком від 14 років, готових зі зброєю в руках захищати Україну становила 47 відсотків. У регіональному розрізі найвищий рівень готовності зафіксовано на Заході – 50 відсотків, тоді як найнижча готовність спостерігається на Півдні (41 відсоток) та Сході (44 відсотки). Серед тих, хто зазначає про відсутність такої готовності, для 40 відсотків головною причиною є вік, для 34 відсотків – стан здоров'я.».

У зв'язку з цим, абзаци сорок восьмий – п'ятдесят восьмий вважати відповідно абзацами сорок дев'ятим – п'ятдесят дев'ятим;

18) в абзаці сорок дев'ятому:

у першому реченні слова «саме вишкільна підготовка може стати системним механізмом» замінити словами «продовжує бути актуальною вишкільна підготовка як системний механізм»;

у третьому реченні слово «сприятиме» замінити словами «продовжує сприяти»;

19) абзац п'ятдесятий викласти в такій редакції: «Виклики та загрози, що постали перед цивілізованим світом і Україною, необхідність захисту території та суверенітету, протидія тероризму, інформаційній та економічній війні з боку

держави-агресора загострюють потребу у системному здійсненні військово-патріотичного виховання населення всіх вікових категорій.»;

20) в абзаці п'ятдесят другому слова «війни, а також» замінити словами «/ ветеранок, а також закладів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, центрів підготовки громадян до національного спротиву,»;

21) абзац п'ятдесят третій викласти в такій редакції:

«Системна організація військово-патріотичного виховання має сприяти формуванню у громадян оборонної свідомості, громадянської стійкості, готовності до військової служби та до національного спротиву, усвідомленої мотивації до захисту незалежності та територіальної цілісності України.»;

22) абзаци п'ятдесят четвертий і п'ятдесят п'ятий після слова «ветеранів» доповнити словом « / ветеранок»;

23) після абзацу п'ятдесят сьомого доповнити новим абзацом такого змісту:

«У 2025 році волонтерські та громадські організації українці назвали інституціями, яким довіряють найбільше. Частка довіри складає 53 відсотки щодо волонтерських організацій, та 24 відсотки щодо громадських, тоді як довіра до органів державної влади є значно нижчою і становить близько 14–20 відсотків. Критичною є ситуація щодо впізнаваності громадських організацій, діяльність яких спрямована зокрема на утвердження української національної та громадянської ідентичності, усього 6 відсотків респондентів знають про такі організації, 24 відсотки хотіли б бути членом таких об'єднань.».

У зв'язку з цим абзаци п'ятдесят восьмий та п'ятдесят дев'ятий вважати відповідно абзацами п'ятдесят дев'ятим та шістидесятим.

3. У розділі «Візія, мета та пріоритетні напрями Стратегії»:

1) абзаци другий і четвертий після слова «українців» доповнити словами «, громадян України, які покинули своє місце проживання на території України, в тому числі внаслідок або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту та/або тимчасової окупації частини території України та виїхали за кордон.»;

2) в абзаці восьмому слово «формування» замінити словом «розвиток».

4. У розділі «Стратегічні цілі та показники їх досягнення»:

1) в абзаці другому після слів «громадянської стійкості» доповнити словами «, готовності громадян до національного спротиву,»;

2) абзац дванадцятий викласти в такій редакції:

«залучення військовослужбовців, ветеранів / ветеранок війни до підготовки громадян до національного спротиву, організації та виконання програм, реалізації проєктів та здійснення заходів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності;»;

3) після абзацу чотирнадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«сприяння добровільній участі громадян України, які повернулися з полону держави-агресора, осіб, які були примусово депортовані, та цивільного населення, яке постраждало від збройної агресії, у заходах та проєктах у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з урахуванням індивідуальних потреб таких осіб;».

У зв'язку з цим абзаци п'ятнадцятий – сорок сьомий вважати відповідно абзацами шістнадцятим – сорок восьмим;

4) після абзацу сімнадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«підвищення важливості збереження української національної ідентичності серед іноземців та осіб без громадянства (ОБГ) українського етнічного походження як обов'язкової умови отримання статусу закордонного українця та пов'язаних з ним преференцій на безвізовий в'їзд, навчання, роботу та спрощене громадянство.».

У зв'язку з цим абзаци вісімнадцятий – сорок восьмий вважати відповідно абзацами дев'ятнадцятим – сорок дев'ятим;

5) абзац двадцять п'ятий після слова «ветеранів» доповнити словом «/ ветеранок»;

6) після абзацу двадцять сьомого доповнити новим абзацом такого змісту:

«запровадження відзнак представникам інститутів громадянського суспільства за особливі досягнення у розвитку державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.».

У зв'язку з цим абзаци двадцять восьмий – сорок дев'ятий вважати відповідно абзацами двадцять дев'ятим – п'ятидесятим.

7) після абзацу тридцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«утворено координаційні ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при не менше як 90 відсотках місцевих органів виконавчої влади;».

У зв'язку з цим, абзаци тридцять перший – п'ятдесятий вважати відповідно абзацами тридцять другим – п'ятдесят першим.

8) в абзаці тридцять восьмому слова «та його» замінити словами «громадянами України, що вимушено перебувають за кордоном, а також Захисниками та Захисницями України, ветеранами війни та особами, що повернулися з полону держави-агресора, та їхньої»;

9) після абзацу тридцять восьмого доповнити новим абзацом такого змісту:

«підготовка фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності до роботи зі збереження зв'язку українців, що проживають за межами України, роботи з Захисниками та Захисницями України, зокрема серед тих, які пройшли російський полон, ветеранами та ветеранками війни та цивільним населенням, яке стало жертвами російської агресії.».

У зв'язку з цим, абзаци тридцять дев'ятий – п'ятдесят перший вважати відповідно абзацами сороковим – п'ятдесят другим;

10) абзац сороковий після слова «ветеранів» доповнити словом «/ ветеранок»;

11) після абзацу сорок першого доповнити новим абзацом такого змісту:

«сприяння розбудові та підтримці діяльності мережі інфраструктурних осередків (зокрема Центрів єдності) за межами України з метою задоволення національно-культурних потреб та підтримання безперервного зв'язку з Україною громадян, які вимушено перебувають за кордоном.».

У зв'язку з цим абзаци сорок другий – п'ятдесят другий вважати відповідно абзацами з сорок третім – п'ятдесят третім;

12) абзац сорок восьмий після слів «, центрах» доповнити словами «, центрах підготовки громадян до національного спротиву».

5. У розділі «Очікувані результати реалізації Стратегії»:

1) абзац шостий, викласти у такій редакції:

«збільшення кількості громадян України, які щороку приймаються в добровільному порядку на військову службу (за контрактом) або на добровільних

засадах залучаються до служби (праці за трудовим договором) у силах безпеки і сил оборони України та інших утворених відповідно до законів військових формувань;»;

2) доповнити розділ новими абзацами такого змісту:

«запроваджено дієві механізми формування та збереження української національної та громадянської ідентичності серед громадян, які вимушено перебувають за кордоном України, та розширено мережу відповідних інфраструктурних осередків за кордоном;

запроваджено дієві механізми утвердження та збереження української національної та громадянської ідентичності у громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території або повернулися звідти.».
